

САНАЦІЙНИЙ БАНК ЯК МЕХАНІЗМ РОБОТИ З ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ

Найбільш помітним проявом кризи в банківській системі України стало погіршення якості активів вітчизняних фінансово-кредитних установ. Наслідком цього процесу стала потреба у доформуванні резервів під проблемну заборгованість, суттєві збитки банків та потреба у докапіталізації.

Метою цієї статті є аналіз санаційного банку як інструмента роботи з проблемною заборгованістю, визначення схеми діяльності такої установи, адекватної реаліям розвитку української банківської системи.

Термін “госпітальний банк” використовується для визначення фінансового інституту, створеного виключно для придбання й управління поганими активами. Метою його діяльності є усунення поганих активів з балансів банків з метою зменшення потреби у формуванні резервів. На думку автора, у вітчизняній банківській практиці під терміном “санаційний банк” варто розуміти відокремлену установу, яка виконує економічні функції саме госпітального банку.

В іноземній банківській практиці використання санаційного банку є досить поширеним механізмом. На думку автора, найбільш адаптованою до реалій розвитку вітчизняного банківського сектору є схема функціонування госпітального банку, що була реалізована в Німеччині у 2009–2010 роках.

Базовим принципом вказаної моделі є викуп з дисконтом (у більшості випадків ціна викупу становить 90 % балансової вартості) від проблемних кредитів Фондом стабілізації фінансового ринку (SoFFin – англ. Special Financial Market Stabilization Funds), який фінансується за рахунок державних коштів. При цьому відбувається обмін вказаних активів на дисконтні облігації державного госпітального банку, на які поширюється гарантія Фонду стабілізації фінансового ринку. Важливим принципом є сплата банками коштів за користування такими гарантіями. Обсяг вказаних сплачених коштів еквівалентний різниці між ціною викупу проблемних активів та їх справедливою ринковою вартістю.

Шляхом коригування розміру первинного дисконту через платність державних гарантій реалізується принцип обов’язковості зворотного викупу проблемних кредитів комерційними банками. Державний фонд SoFFin забезпечує стягнення основного розміру балансової вартості проблемного активу, отримує компенсацію різниці між ринковою вартістю активу та ціною передачі SoFFin шляхом сплати банками коштів за отриманими гарантіями. З іншого боку, банк, що передає проблемні активи, отримує державні боргові цінні папери, які можуть бути забезпеченням за кредитами регулятора та враховуватися при розрахунку достатності капіталу з нульовим коефіцієнтом ризику. Отже, госпітальний банк фактично виконує функцію тимчасового сховища для вказаних активів. Ключовим параметром виступає

визначення справедливої ринкової ціни проблемних активів сторонніми незалежними експертами.

Основні переваги німецької моделі функціонування госпітального банку зумовлені подібністю, на думку автора, фундаментальних принципів побудови німецького й українського банківського секторів. У першу чергу, мається на увазі переважна орієнтація фінансової системи на банківський сектор із незначним впливом фінансових посередників небанківського типу (банкоцентрична фінансова система).

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що санаційний банк може бути ефективним інструментом антикризового менеджменту, що дозволяє знизити потребу в доформуванні резервів під проблемну заборгованість і збільшенні капіталу. Базовим принципом функціонування санаційного банку в умовах українського ринку має стати обов'язковість зворотного викупу проблемної заборгованості.

Сирота, В.С. Санаційний банк як механізм роботи з проблемними активами [Текст] / В.С. Сирота // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 р.). - Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2013. - С. 36-37.